

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

НЕДЈЕЉНИ ПРЕГЛЕД КРЕТАЊА НА ГЛОБАЛНИМ ФИНАНСИЈСКИМ ТРЖИШТИМА

11.11.2024. – 15.11.2024.

ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА БАНКАРСТВО, СЛУЖБА FRONT OFFICE

Сарајево, 18.11.2024. године

**НЕДЈЕЉНИ ПРЕГЛЕД КРЕТАЊА НА ГЛОБАЛНИМ ФИНАНСИЈСКИМ
ТРЖИШТИМА 11.11.2024. – 15.11.2024.**

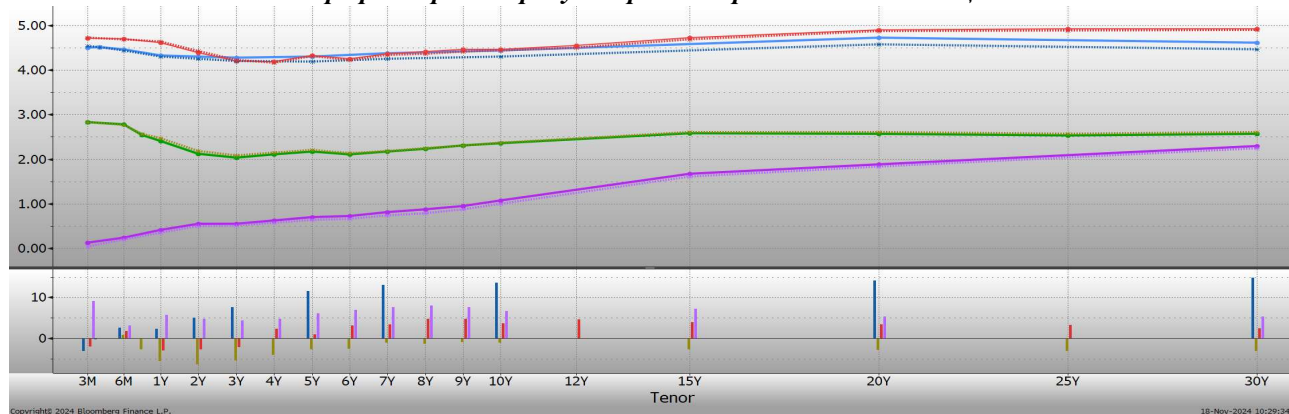
Табела 1: Приказ кретања приноса на државне обавезнице

Приноси	Зоне евра		САД		Велика Британија		Јапан	
	8.11.24	15.11.24	8.11.24	15.11.24	8.11.24	15.11.24	8.11.24	15.11.24
2 године	2,19	2,12	4,25	4,30	4,43	4,40	0,51	0,55
5 година	2,20	2,18	4,19	4,31	4,32	4,33	0,65	0,71
10 година	2,37	2,36	4,30	4,44	4,44	4,47	1,01	1,07

Табела 2: Приказ кретања приноса на њемачке *Vibillove*

Доспијеће	Приноси	
	8.11.24	15.11.24
3 мјесеца	2,869	2,858
6 мјесеци	2,767	2,775
1 година	2,485	2,424

Граф 1: Приказ кривуља приноса државних обавезница

Граф приказује криве приноса Њемачке (зелена), САД (плава), Велике Британије (црвена) и Јапана (љубичаста) за периоде од 3 мјесеца до 30 година на дане 15.11.2024. године (пуне линије) и 08.11.2024. године (испрекидане линије). На доњем дијелу графа је приказана разлика између вриједности одговарајућих приноса на наведене датуме.

ЗОНЕ ЕВРА

Приноси обавезница зоне евра су наставили да биљеже пад током протекле недјеље, посебно на предњем дијелу криве. На недјељном нивоу приноси њемачких обавезница су смањени за 1 до 6 базних поена, приноси француских обавезница за 4 до 8 базних поена, а приноси италијанских обавезница за 10 до 14 базних поена. Објављени позитивни подаци о расту БДП-а и запослености у зони евра су смањили забринутост око потенцијалне рецесије, упркос и даље присутним изазовима, као што су високе каматне стопе, смањење корпоративних маржи и слабе перформансе индустрије. Члан УВ ЕСВ Рехн је изјавио да ће ЕСВ вјероватно смањити каматне стопе у децембру, као и да су додатна смањења могућа, али да званичници треба да остану опрезни. Његов колега Вунш сматра да је могућност смањења каматних стопа за 50 базних поена у децембру веома ниска, али да је децембарска сједница у потпуности отворена за све опције. Додао је да је могуће да се каматне стопе неће смањивати ако се покаже да је пад инфлације у септембру био привремен, али и да је смањење каматних стопа могуће ако се потврди промјена кретања инфлације. Казакс је изјавио да креатори

Одрицање од одговорности (Disclaimer)

Наведени преглед кретања је заснован на екстерним изворима и не садржи било какве коментаре, процјене и ставове ЦББиХ. Централна банка не може гарантовати њихову тачност и не сноси одговорност за директну или индиректну штету која може наступити као последица коришћења или немогућности коришћења информација, материјала или садржаја, или за последице одлука донесених на основу њих.

монетарне политике треба да постепено смањују каматне стопе, након што су то већ учинили три пута од јуна.

Европска комисија прогнозира да ће економија зоне евра забиљежити раст у 2025. и 2026. години, док се очекује да ће се инфлација смањити. Ипак, упозорава да би протекционистичке трговинске политике под предсједништвом Трампа могле да буду изузетно штетне. Трамп је предложио увођење тарифа од 10% и више на сва увозна добра, које би могле негативно утицати на економије ЕУ, али и САД. Економски комесар ЕУ Ђентилони је нагласио да висок ниво интеграције између економија ЕУ и САД чини њихов трговински однос стабилизирајућом снагом. Њемачка и Италија, највећи извозници у САД, би највише биле погођене већим тарифама. Упркос овим ризицима, очекује се да ће економија зоне евра у овој години забиљежити раст за 0,8%, 1,3% у 2025. години, те 1,6% у 2026. години. За инфлацију се очекује да ће се смањити на 2,1% у 2025. и 1,9% у 2026. години. Истовремено, очекује се да ће се буџетски дефицит зоне евра смањити на испод 3% БДП-а, док ће јавни дуг наставити да расте.

Распад коалиционе Владе Њемачке због неслагања о буџетским политикама је довео до законодавног застоја, што представља пријетњу економској стабилности. Предсједник Њемачке Штеинмајер се укључио у посредништво у утврђивању датума пријевремених избора. Њемачки услужни сектор, упркос потенцијалу раста, и даље остаје угушен снажном регулацијом и бирократијом, што наглашава потребу промјене политика како би се ослободио пуни потенцијал и ублажили економски изазови које представља прерађивачки сектор који се налази у потешкоћама. Према неименованим државним званичницима, канцелар Шолц је прихватио да поднесе захтјев за гласање о повјерењу 16. децембра, отварајући пут одржавању пријевремених избора 23. фебруара. Колапс Владе Њемачке би могао да допринесе већој фискалној потрошњи, што би потенцијално могло да убрза економију зоне евра, индексе дионица и јачање евра. Панел економских савјетника канцелара Шолца је смањио прогнозе економског раста Њемачке за следећу годину на 0,4%, у поређењу са 0,9%, колико је очекивано у мају. Иако су и други фактори утицали на значајно смањење прогноза у односу на оне из маја, најновије прогнозе су знатно лошије и од 1,1%, колико износе прогнозе Владе Њемачке, објављене прије само мјесец дана. За 2024. годину сада очекују благу контракцију од 0,1%. Предсједник Деутсцхе Бундесбанк Нагел је упозорио на то да трговинске царине које надлазећи предсједник Трамп најављује представљају ризик за погоршање економије, те би могле коштати 1% њемачког БДП-а. Предсједник Француске Макрон је упозорио да Европа ризикује симултани трговински рат са САД и са Кином, пошто се ова регија суочава са тензијама са обје нације у вези са тарифама и субвенцијама.

Табела 3: Кретање економских индикатора за зону евра

Ред. Бр.	Економски индикатори	Очекивање	Стварно	Претходни
			стање	период
1.	БДП – ЕЗ (Q/Q) прелим. III квартал	0,4%	0,4%	0,2%
2.	БДП – Холандија (Q/Q) прелим. III квартал	0,2%	0,8%	1,1%
3.	Индустријска производња – ЕЗ (Г/Г) СЕП	-2,0%	-2,8%	-0,1%
4.	Стопа инфлације – Њемачка (финал.) ОКТ	2,4%	2,4%	1,8%
5.	Стопа инфлације – Холандија (финал.) ОКТ	3,3%	3,3%	3,3%
6.	Стопа инфлације – Француска (финал.) ОКТ	1,5%	1,6%	1,4%
7.	Стопа инфлације – Италија (финал.) ОКТ	1,0%	1,0%	0,7%
8.	Стопа инфлације – Шпанија (финал.) ОКТ	1,8%	1,8%	1,7%
9.	Стопа инфлације – Португалија (финал.) ОКТ	2,6%	2,6%	2,6%
10.	Запосленост – ЕЗ (Q/Q) прелим. III квартал	-	0,2%	0,1%
11.	ILO стопа незапослености – Француска (Q/Q) III квартал	7,4%	7,4%	7,3%
12.	Јавни дуг – Италија (у милијардама EUR) СЕП	-	2.962,3	2.961,6
13.	Трговински биланс – Италија (у милијардама EUR) СЕП	-	2,58	1,34
14.	Биланс текућег рачуна – Њемачка (у милијардама EUR) СЕП	-	22,6	17,1
15.	ZEW индекс очекиваног повј. инвеститора – Њемачка НОВ	13,2	7,4	13,1

САД

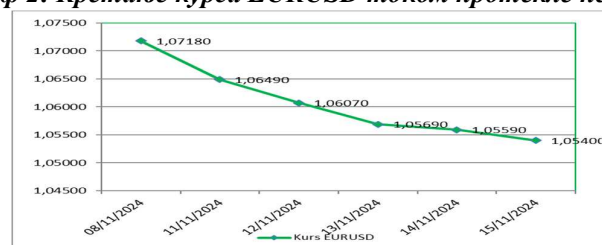
Приноси америчких државних обавезница су током прошле недјеље забиљежили раст дуж цијеле криве, посебно на средњем и крајњем дијелу. Према тренутним очекивањима тржишних учесника, вјероватноћа смањења референтне каматне стопе од стране Феда за 25 базних поена на децембарској сједници износи 50%. Поред објављивања индекса о потрошачким и произвођачким цијенама, фокус тржишних учесника је био на говору предсједника Феда. Наиме, предсједник Феда Повел је истакао неизвјесности у нивоу неутралне стопе и потенцијалне утицаје политике новоизабраног предсједника Трампа, укључујући царине и фискалне промјене. Поновио је посвећеност Феда циљању инфлације и поменуо да би већа продуктивност могла да смањи потребу за даљим смањењем каматних стопа. Повел се осврнуо и на економију САД описујући је као “изузетно добру“, што даје централним банкама простора да опрезно смање каматне стопе. Коментари предсједника Феда ублажили су очекивања тржишних учесника око смањења референтне каматне стопе на децембарској сједници FOMC-а.

Предсједник Феда из Минеаполиса Кашкари је изјавио да ће на децембарском састанку FOMC-а размотрити објављене податке о инфлацији како би утврдио да ли је још једно смањење каматних стопа прикладно. Истраживање мишљења виших кредитних службеника Феда о праксама банкарског кредитирања за октобар бавило се промјенама стандарда и услова за банкарске кредите привреди и становништву, као и потражњом за њима у протекла три мјесеца. Банке су извјестиле о непромијењеним стандардима кредитирања становништва и слабијој потражњи у већини категорија кредита за стамбене некретнине (RRE).

Табела 4: Кретање економских индикатора за САД

Ред. бр.	Економски индикатори	Очекивање	Стварно стање	Претходни период
1.	Стопа инфлације (Г/Г) ОКТ	2,6%	2,6%	2,4%
2.	Темељна инфлација (Г/Г) ОКТ	3,3%	3,3%	3,3%
3.	Индекс произвођачких цијена (Г/Г) ОКТ	2,3%	2,4%	1,9%
4.	Индекс цијена увезених добара (Г/Г) ОКТ	0,3%	0,8%	-0,1%
5.	Индекс цијена увезених добара (Г/Г) ОКТ	-1,7%	-0,1%	-1,9%
6.	Број захтјева за хипотекарне кредите 8. нов	-	0,5%	-10,8%
7.	Малопродаја (М/М) ОКТ	0,3%	0,4%	0,8%
8.	Индустријска производња (М/М) ОКТ	-0,4%	-0,3%	-0,5%
9.	Искориштеност капацитета ОКТ	77,1%	77,1%	77,4%
10.	Иницијални захтјеви незапослених за помоћ 9. нов	220.000	217.000	221.000
11.	Континуирани захтјеви незапослених за помоћ 2. нов	1.873.000	1.873.000	1.884.000

Граф 2: Кретање курса EURUSD током протекле недјеље

USD је апрецирао у односу на EUR, те је курс EURUSD забиљежио пад са нивоа од 1,0718 на ниво од 1,0540, што је најнижи ниво од почетка новембра прошле године.

Одржање од одговорности (Disclaimer)

Наведени преглед кретања је заснован на екстерним изворима и не садржи било какве коментаре, процјене и ставове ЦББиХ. Централна банка не може гарантовати њихову тачност и не сноси одговорност за директну или индиректну штету која може наступити као последица коришћења или немогућности коришћења информација, материјала или садржаја, или за последице одлука донесених на основу њих.

ВЕЛИКА БРИТАНИЈА

Запослени у јавном сектору сада очекују бржи раст плата него у приватном сектору први пут од 2020. године, након што је лабуристичка Влада одобрила значајна повећања плата. Министрица финансија Ривс је најавила раст плата између 4,75% и 6% за милионе радника у јавном сектору, што ће се финансирати вишим порезима за раднике. Главни економиста ВоЕ Пил је истакао да је раст плата још увијек висок, што компликује покушаје ВоЕ да достигне циљани ниво инфлације од 2%. Након недавних смањења каматних стопа на 4,75%, очекује се да даља смањења буду постепена усљед забринутости због инфлације. Опрезни приступ ВоЕ смањењу каматних стопа осликава нестабилности на тржишту рада и економски утицај недавних промјена у политици, а овакве околности у економији показују изазове са којима се суочава Велика Британија при стабилизацији своје економије у условима глобалних и домаћих притисака.

Чланица МРС ВоЕ Ман је нагласила да и даље постоје инфлаторни притисци, наговјештавајући да би каматне стопе могле да остану високе дужи период. Истакла је да је инфлација упорна, нарочито у сектору услуга и енергетском сектору, те упозорила да би стопа инфлације могла да премаши очекивања ВоЕ. Ман је на састанку гласала против смањења каматних стопа и заузима се за задржавање каматних стопа на тренутном нивоу док се инфлација не смањи. ВоЕ очекује да ће стопа инфлације порастати на 2,5% до краја ове године и да се неће вратити на циљану стопу од 2% до средине 2027. године.

Министрица финансија Ривс је у говору у Mansion House изнијела планове за креирање тзв. “mega-funds”, уз нове инвестиције у износу до чак 80 милијарди GBP, како би се потакао раст економије.

Раст БДП-а Велике Британије је, према прелиминарним подацима, у трећем кварталу износио 1,0% на годишњем нивоу, након прошломјесечног раста од 0,7%, док је у односу на претходни квартал раст БДП-а успорен на 0,1% са 0,5% (очекивано 0,2%). Поново расте забринутост за инфлацију због недавно објављеног буџета и могућности да САД покрену глобални трговински рат.

Табела 5: Кретање економских индикатора за УК

Ред. бр.	Економски индикатори		Очекивање	Стварно	Претходни
				стање	период
1.	Стопа незапослености (тримјесечна)	СЕП	4,1%	4,3%	4,0%
2.	Захтјеви незапослених за помоћ	ОКТ	-	26.700	10.100
3.	Индустријска производња (Г/Г)	СЕП	-1,1%	-1,8%	-1,7%
4.	Прерађивачка производња (Г/Г)	СЕП	0,0%	-0,7%	-0,3%
5.	Индекс услуга (М/М)	СЕП	0,2%	0,0%	0,1%
6.	Аутпут грађевинског сектора (Г/Г)	СЕП	-0,6%	-0,4%	0,5%
7.	Трговински биланс (у млн GBP)	СЕП	-1.200	-3.462	-2.015
8.	БДП (Г/Г) прелим.	III квартал	1,0%	1,0%	0,7%
9.	Приватна потрошња (Q/Q) прелим.	III квартал	0,2%	0,5%	0,2%
10.	Јавна потрошња (Q/Q) прелим.	III квартал	0,6%	0,6%	1,1%
11.	Извоз (Q/Q) прелим.	III квартал	1,1%	-0,2%	-0,3%
12.	Увоз (Q/Q) прелим.	III квартал	-0,8%	-1,5%	6,3%
13.	Пословне инвестиције (Г/Г) прелим.	III квартал	-	4,5%	0,2%
14.	Стопа незапослености (тримјесечна)	СЕП	4,1%	4,3%	4,0%

Током протекле недјеље GBP је депрецирала у односу на EUR, па је курс EURGBP забиљежио раст са нивоа од 0,82965 на ниво од 0,83521. GBP је депрецирала и у односу на USD, па је курс GBPUSD смањен са нивоа од 1,2921 на ниво од 1,2618.

ЈАПАН

Приноси јапанских државних обавезница су забиљежили раст дуж цијеле криве током протекле недјеље. Курс USDJPY је, такође, био у порасту током цијеле недјеље. Као одговор на глобалне рањивости ланаца снабдијевања, премијер Јапана Ишиба представио је план од 65 милијарди USD за јачање јапанске индустрије полупроводника и вјештачке интелигенције са циљем да оствари значајан економски утицај, а да притом не прибјегне издавању обавезница за покривање дефицита. Расположење у услужном сектору се погоршава, а број банкротстава је повећан у октобру, што баца сјену на позитивне економске изгледе ВоЈ. Одговор Владе укључује мјере увођења субвенција за цијене струје и гаса од јануара до марта како би се ублажили високи трошкови горива. ВоЈ, која је укинула негативне каматне стопе у марту и подигла краткорочне каматне стопе на 0,25% у јулу, остаје спремна да поново повећа каматне стопе уколико се наставе инфлаторни притисци. Слабљење JPY више не погодује трговини јер је повећана инострана производња, као и трошкови увоза енергије. Посланик опозиције Такеси позвао је ВоЈ да подигне каматне стопе на најмање 1%, како би се супротставили слабом JPY и његовом негативном утицају на трошкове живота и реалне плате. Три највеће јапанске банке: Mitsubishi UFJ, Sumitomo Mitsui (SMFG) и Mizuho су пријавиле рекордне годишње профите, што је резултат повећаних захтјева за кредитима и побољшања маржи након повећања каматних стопа у јулу. Министар финансија Јапана Като је нагласио да ће власти предузети одговарајуће мјере како би се супротставиле оштрим, једностраним флукуацијама у вриједности валута, јер је курс USDJPY достигао највиши ниво од јула. Недавна депрецијација JPY повећала је инфлаторне притиске, што је потакло спекулације о повећању каматних стопа у децембру.

Табела 6: Кретање економских индикатора за Јапан

Ред. бр.	Економски индикатори	Очекивање	Стварно	Претходни
			стање	период
1.	Биланс текућег рачуна (у млрд. JPY)	СЕП	3.421,7	3.803,6
2.	Трговински биланс (у млрд. JPY)	СЕП	66,2	377,90
3.	Монетарна база М2 (Г/Г)	ОКТ	-	1,3%
4.	Монетарна база М3 (Г/Г)	ОКТ	-	0,8%
5.	Индекс произвођачких цијена (Г/Г)	ОКТ	2,9%	2,8%
6.	БДП сведен на годишњи ниво	III квартал	0,7%	2,9%
7.	БДП дефлатор (Г/Г)	III квартал	2,7%	3,2%
8.	Индекс услужног сектора (М/М)	СЕП	0,2%	-1,1%
9.	Индустријска производња (Г/Г) финал.	СЕП	-	-2,8%
10.	Искориштеност капацитета (М/М)	СЕП	-	-5,3%
11.	Поруцбине машинских алата	ОКТ	-	-6,4%

JPY је током протекле недјеље апрецирао у односу на EUR, те је курс EURJPY забиљежио пад са нивоа од 163,61 на ниво од 162,66. JPY је депрецирао у односу на USD, те је курс USDJPY забиљежио раст са нивоа 152,64 на ниво од 154,30.

Одрицање од одговорности (Disclaimer)

Наведени преглед кретања је заснован на екстерним изворима и не садржи било какве коментаре, процјене и ставове ЦББиХ. Централна банка не може гарантовати њихову тачност и не сноси одговорност за директну или индиректну штету која може наступити као последица коришћења или немогућности коришћења информација, материјала или садржаја, или за последице одлука донесених на основу њих.

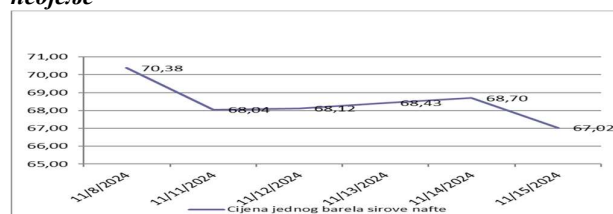
НАФТА И ЗЛАТО

Цијена једног барела сирове нафте на отварању тржишта у понедељак је износила 70,38 USD (65,67 EUR).

Почетком недјеље цијена нафте је прилично смањена (преко 3%) због разочарања везаног за план пакета економских стимулација Кине и јачег долара. Слаби кинески подаци о инфлацији и ублажавање забринутости због поремећаја у снабдијевању због олује Рафаел у Мексичком заљеву су допринијели паду цијене овог енергента. До четвртка цијена нафте се кретала у релативно уском распону, забиљеживши благи опоравак. ОПЕС је смањио прогнозу раста глобалне потражње за нафтом за 2024. годину, што представља четврту узастопну ревизију наниже. Потрошња ће се повећати за 1,8 милиона барела дневно у овој години, што је пад од 107.000 барела дневно у односу на претходне смјернице, али и даље скоро duplo више од прогноза IEA. Очекује се да ће дневна потражња порастати за додатних 1,5 милиона барела у 2025. години, што је за 103.000 барела мање у односу на ранију прогнозу. С друге стране ЕИА је повећала прогнозу глобалне производње нафте за 2024. годину на 102,6 милиона барела дневно (претходно прогнозирано 102,5 милиона барела дневно). За следећу годину очекује глобалну производњу од 104,7 милиона барела дневно (претходно прогнозирано 104,5 милиона барела дневно). ЕИА предвиђа и да је Индија сада водећи извор раста потражње за нафтом у Азији јер кинеска потрошња опада због економског успоравања и све већег броја електричних возила. Због неочекиваних великих повлачења америчких залиха горива, опоравка од ранијих падова узрокованих јачим доларом и забринутости због повећања понуде услед спорог раста потражње, цијена нафте је забиљежила раст током трговања у четвртак. У петак је цијена нафте забиљежила приличан пад (скоро 2,5%) због слабљења кинеске потражње и потенцијалног успоравања темпа смањења каматних стопа од стране Феда.

На затварању тржишта у петак цијена једног барела сирове нафте је износила 67,02 USD (63,59 EUR), што представља пад од 4,77% на недјељном нивоу.

Граф 3: Кретање цијене нафте током протекле недјеље

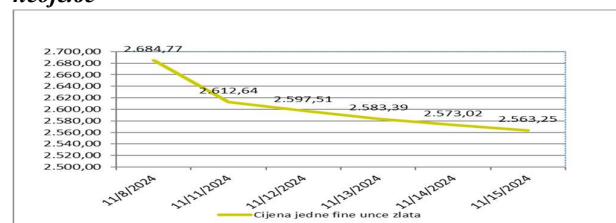
На отварању лондонске берзе метала у понедељак цијена једне fine унце злата је износила 2.684,77 USD (2.504,92 EUR).

Током протекле недјеље цијена злата је имала тенденцију смањења забиљеживши најниже ниво у посљедња два мјесеца. Почетком недјеље је цијена овог племенитог метала смањена под утјецајем снажнијег USD и реакција тржишта на изборну побједу Доналда Трампа. Индекс долара је почетком недјеље порастао за 0,5%, што је злато учинило мање атрактивним за инвеститоре који не улажу у активу изражену у доларима, док се очекује потенцијално успоравање смањења каматних стопа Феда. Аpreciјација USD и ублажена очекивања смањења каматних стопа Феда су фактори који су наставили утицати на смањење цијене овог племенитог метала до краја недјеље.

Према наводима World Gold Council, злато се почетком новембра суочило с вишим опортунитетним трошковима, што је довело до пада цијене овог племенитог метала. Глобални златни ETF-ови забиљежили су значајне одливе, првенствено из Сјеверне Америке. Аналитичари су и даље оптимистични у погледу злата упркос краткорочним притисцима. Банкарска групација ANZ је објавила како ће Трампови планови за наставак смањења пореза након 2025. године и повећање потрошње вјероватно погоршати фискалну ситуацију у САД, што би значило подршку за цијену злата. Иначе, од избора у САД цијена овог племенитог метала је смањена за скоро 7%.

На затварању тржишта у петак цијена једне fine унце злата је износила 2.563,25 USD (2.431,93 EUR), што представља пад од 4,53% на недјељном нивоу (највећи недјељни пад у посљедње више од три године).

Граф 4: Кретање цијене злата током протекле недјеље

Одржање од одговорности (Disclaimer)

Наведени преглед кретања је заснован на екстерним изворима и не садржи било какве коментаре, процјене и ставове ЦББиХ. Централна банка не може гарантовати њихову тачност и не сноси одговорност за директну или индиректну штету која може наступити као посљедица коришћења или немогућности коришћења информација, материјала или садржаја, или за посљедице одлука донесених на основу њих.